Interesantă prin modul de abordare este şi relaţia dintre cauzativ şi eventiv, care constituie subiectul celui de-al patrulea capitol. Analiza realizată de Camelia Uşurelu se înscrie pe linia semanticii generative şi a gramaticii cognitive. Majoritatea cauzativelor româneşti au pereche eventivă (*a ieftini / a se ieftini; a încălzi / a se încălzi; a înnebuni / a se înnebuni*). Puţine sunt cauzativele fără pereche eventivă (*a îmbăla, a împăgâna*) şi eventivele fără pereche cauzativă (*a însuri, a înstela*).

În capitolul al cincilea, autoarea se opreşte la nominalizarea formaţiilor verbale cauzative, înregistrând, pe lângă fenomene comune nominalizării, şi diferenţe între diversele tipuri de cauzative. Cu toate că majoritatea factitivelor ergative, morfologice şi lexicale admit nominalizarea, sunt prezentate şi situaţii în care nu este admisă nominalizarea de tip „acţiune – proces”, în schimb este posibilă nominalizarea de tip „rezultat”. Privită în plan sintactic, nominalizarea determină neutralizarea opoziţiei tranzitiv/intranzitiv, în timp ce, în plan semantico-sintactic, diferenţa dintre factitiv şi eventiv este anulată (p. 203). Cercetătoarea ajunge astfel la concluzia că verbele factitive sunt eterogene şi din perspectiva nominalizării.

Ultimul capitol (*Dinamica factitivelor în limba română actuală*) se opreşte asupra procedeelor de „cauzativizare” care au drept rezultat cauzative ergative sau morfologice cu efect stilistic (*a amorţi* „a face să amorţească”, *a durea* „a face să doară”, *a exista* „a face să existe”, *a bivolariza* „a face să aparţină lui Bivolaru”, *a feseniza* „a face să aparţină F.S.N.-ului” etc.). Acest capitol are meritul de a ilustra productivitatea ridicată a procedeelor de cauzativizare în româna actuală, cu precădere în limbajul poetic şi în cel publicistic.

În concluzie, putem afirma că, prin cercetarea pe care Camelia Uşurelu ne-o propune, literatura română de specialitate s-a îmbogăţit cu o reuşită monografie a factitivului românesc.

MARIA ALDEA
Universitatea „Babeş-Bolyai”
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 31

DANA-MARINA DUMITRIU, *Metafora alimentară în expresiile franceze*, Craiova, Editura AIUS, 2003, 200 p.

Asistăm în ultimul timp la o diversificare a direcţiilor de cercetare în lingvistică, ceea ce implică o revalorizare şi o reinterpretare a faptelor de limbă. Abandonând aşa-zisa analiză tradiţionalistă, Dana-Marina Dumitriu ne oferă, de această dată, un studiu nu numai bine structurat, dar şi plin de învăţăminte atât lingvistice, cât şi „*culinare*”.

Nu e prima dată când ne convinge de acest lucru, căci studiile sale anterioare, *Précis de phraséologie* (2000), *Les expressions françaises à croquer* (2000) sau *Convergence et divergence phraséologiques* (2000), atestă faptul că autoarea cunoaşte foarte bine domeniul său de investigaţie, şi anume frazeologia. Nu avem de-a face doar cu o analiză de suprafaţă a frazeologismelor, ci cu un demers bine închegat, în care se regăsesc nişte constante puse în valoare ori de câte ori se iveşte ocazia.

Metafora alimentară în expresiile franceze e o carte care se citeşte cu „un cuţit şi o furculiţă” în mână, deoarece se arată apetisantă încă de la primele pagini. Aşa cum remarca şi prefaţatorul studiului, conf. univ. dr. Sanda Stavrescu, „lucrarea are avantajul de a satisface curiozitatea cititorului modern, fericit că i se deschide o lume printr-o singură expresie, pe care o credea banală, dar căreia îi poate simţi conotaţiile şi dezvoltările, caracterul deschis şi multiplicativ” (p. 5).

Nu e o lucrare care se adresează doar vorbitorilor de limba franceză, deoarece cititorul găseşte, pe lângă numeroasele expresii româneşti, şi trimiteri la alte limbi, cum ar fi spaniola, italiana şi engleza, ceea ce demonstrează că Dana-Marina Dumitriu îşi propune o deschidere atât spre

romanitate, cât şi spre universalitate. Traducerea exemplelor în limba română facilitează accesul cititorilor la secretele acestor expresii şi îi determină să caute şi alte construcţii similare care trimit la aceleaşi realităţi.

Avem de-a face, într-un anumit fel, cu o carte a celor peste „*1001*” de expresii şi locuţiuni care conţin în structura lor nume de animale, păsări, peşti, fructe, legume, cereale, băuturi, alte alimente şi chiar deserturi, adică, în mare, cam tot ceea ce se poate mânca.

La fiecare început de capitol, întâlnim imagini sugestive care trezesc apetitul celui curios „de a găsi în paginile care urmează lucruri neştiute, care intră fără efort în eşafodajul cultural al cititorului. În felul acesta, el simte satisfacţia dezlegătorului de rebus care descoperă elementul semantic pe care-l căuta” (p. 6).

Imediat sub aceste imagini, regăsim scurte istorioare cu tâlc, pline de învăţături şi care pot servi, fără doar şi poate, unor scopuri educative. La sfârşitul cărţii, se află un *Index* care ajută la parcurgerea întregului material faptic.

Punctul de plecare pentru acest nou studiu e reprezentat de o lucrare anterioară a Danei-Marina Dumitriu, *Les expressions françaises à croquer*, din care noi înşine „ne-am înfruptat”.

Metafora alimentară în expresiile franceze nu reprezintă, aşa cum s-ar crede la prima vedere, un punct terminus, căci toate aceste „expresii culinare” au nevoie şi de „sare şi piper”.

E destul de greu să ne oprim asupra tuturor expresiilor şi locuţiunilor prezente în această lucrare, de aceea am considerat că analiza a doi dintre termenii avuţi în vedere îl va convinge pe cititor să „devoreze” cu atenţie acest mic tratat de „expresii culinare.”

E vorba despre cuvântul francez *huître* ‘specie de scoică comestibilă’ (p. 44-45): *abandonner qqn. comme une coquille d’huître* ‘a lăsa pe cineva baltă’ (sau, în traducerea noastră, ‘a lăsa pe cineva cu ochii-n soare’); „aşa cum cochilia nu are nici o valoare, cel abandonat nu prezintă nici un pic de importanţă pentru cel care îl lasă de izbelişte”; *bâiller comme une huître* ‘a căsca cât îl ţine gura’; *se renfermer comme une huître* ‘a se închide în carapacea/ cochilia sa, a se închide în sine’.

Cel de-al doilea cuvânt ales de noi e *vin* ‘vin’, de care sunt legate expresiile: *accepter un pot-de-vin* ‘a primi bacşiş’, *avoir le vin gai* ‘a fi vesel la băutură’, *avoir le vin triste* ‘a fi mohorât de beţie’, *avoir le vin mauvais* ‘a fi rău la beţie’, *baptiser le vin* ‘a boteza vinul’, *cuver son vin* ‘a dormi după beţie’, *être entre deux vins* ‘a fi ameţit de băutură’, *mettre de l’eau dans son vin* ‘a o lăsa mai moale’ (p. 99-101).

Bibliografia de la sfârşitul lucrării (p. 191-192) ne-a convins încă o dată că ne aflăm în faţa unei lucrări bine documentate, a cărei autoare a ştiut să valorifice bogăţia lexicală şi semantică a celor două limbi de origine latină.

Expresiile şi locuţiunile aparţinând românei şi francezei ne-au dovedit că avem de-a face mai mult cu asemănări decât cu deosebiri. Expresiile, „întoarse pe toate feţele”, nu sunt numai nişte simple „metafore alimentare”, cum îi place autoarei să le numească, ci în spatele lor se ascunde o întreagă lume, fascinantă şi misterioasă în acelaşi timp.

Parcurgerea cărţii ne dovedeşte că autoarea e o bună lingvistă şi o fină cunoscătoare a celor două limbi romanice. Nu e vorba aici de o simplă prezentare a unor expresii, ci mai degrabă de o tălmăcire a cuvântului care să fie pe placul cititorului de limbă română. În acelaşi timp, avem în faţă o carte atrăgătoare care se poate citi şi invers, adică plecând dinspre română spre franceză.

Nu ne rămâne decât să aşteptăm şi volumul următor, care se va referi, aşa cum se anticipează în prefaţă, la „pregătirea mâncării şi consumarea ei, condimente şi arome, veselă şi obiecte de bucătărie” (p. 6), ceea ce va constitui, folosind o expresie „alimentară” franceză, „la cerise sur le gâteau.”

ADRIAN CHIRCU
Universitatea „Babeş-Bolyai”
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 31